

Přílohy

Textové přílohy:

Příloha č. 1: Neobdržené zásilky k odvodu

Příloha č. 2: Propouštěcí povolení

Příloha č. 3: Obsílka k odvodu

Příloha č. 4: Úpravy a postup při odměňování starostů

Příloha č. 5: Úpravy odměn starostů

Příloha č. 6: Nařízení pro dělníky

Příloha č. 7: Obstarávání vyživovací a zásobovací povinnosti ve Studené

Příloha č. 8: Dopis s žádostí o odsun

Příloha č. 9: Rozhovor s Martou Jinochovou

Příloha č. 10: Rozhovor s Františkem Samkem

Příloha č. 11: Rozhovor s Bohuslavem Šťastným

Obrazové přílohy:

Obrázek č. 1: Příjezd Rudé armády na náměstí ve Studené

Obrázek č. 2: Kolona přijíždějících vojáků Rudé armády do Studené

Obrázek č. 3: Pamětnice Marta Jinochová v den příjezdu Rudé armády

Obrázek č. 4: Dívky v krojích s vojáky

Obrázek č. 5: Pohled na náměstí

Obrázek č. 6: Stará škola

Textové přílohy

Příloha č. 1: Neobdržené zásilky k odvodu

Odpověď na čís. k 5029/1- V ze dne 25./2. 1939

Věc: Provedení hlavních odvodů v roce 1939

Okresnímu úřadu v Dačicích

Sdělujeme, že tyto osoby neobdržely obsílku k odvodu:

- 1) Koranda Frant., nar. R 1919 v Políkně, okr. JH kterému výměrem o.ú. Dačice č. ze dne 22.2 1939 byla určena dom.obec Studená,
- 2) Jeřábek Jan, nar 17.6, 1917 ve Znojmě, kterému výměrem o.ú. Dačice z dne 23.2.1939 byla také určena dom.obec Studná
- 3) Karel Vinkler, nar 6.7. 1918 ve Studené, tamtéž příslušný, který má chybnou nohu,
- 4) Šoba Jan, nar 17.12.1917 ve Znojmě, tamtéž příslušný.
- 5) Obecní rada činí dotaz zda-li uvedené osoby jsou povinny k odvodu se dostaviti nebo ne, když se všichni hlásí k národnosti české

Starosta

Zdroj: SOKA Jindřichův Hradec, AM Studená, *Vojenství- vyhlášky, výnosy, průchod vojska, odvody, hlášení pobytu: Zásaditosti vojenské vůbec- hlášení dovolených, hlášení nezařazených nováčků, vojenské vyhlášky*, karton 17

Příloha č. 2: Propouštěcí povolení

PĚŠÍ PLUK 24.

3.rota

Platí jen pro jedu jízdou. Toto potvrzení nechte si u železniční pokladny orazítkovati

POTVRZENÍ

Hodnost: vojín jméno: Košima Miroslav

Nar. 19.10.1916 odv. roč. 1938 přisl. do obce Jihlávka okres Jihlava nastoupil přes.službu dne 1. března 1939 a byl dnem 23. března 1939 propuštěn do poměru mimo činnou službu.

Odchází do Jihlávka č. 80.

Mor.Budějovice 22. března 1939

Pan Josef Lízal

Z vojenského stejnokroje bylo jmenovanému ponecháno: čepice, blůza, plášť, rukavice, řemen do kalhot. Tyto součástky odevzdejte během 48 hodin obecnímu úřadu, jinak budete bezpečnostními úřady zatčeni.

Obecní úřad ve Studené

Čís.j. 432

ve Studené dne 10./3. 1939

Zdroj: SOKA Jindřichův Hradec, Archiv města Studená, *Kniha ohlašovací neaktivního mužstva*, kniha 10

Příloha č. 3: Obsílka k odvodu

Okresní úřad v Dačicích

Dne 11. března 1939

Hlavní odvody 1939

Obecní radě ve Studené

Připojenou obsílku k odvodu Janu Jeřábkovi proti potvrzení, které sem vraťte.

Koranda František 1919 necht' se dostaví k odvodní komisi bez obsílky, ježto pro krátkost času nelze již šetření soupisných dat provést. Veškeré doklady, zejména doklad o určení domovské příslušnosti necht' jmenovaných přinést sebou k odvodu.

Vinkler Karel 1918, nepodléhá již odvodní povinnosti, ježto byl uznán neschopen- neodveden

Za okresního hejtmána

Zdroj: SOKA Jindřichův Hradec, AM Studená, *Vojenství- vyhlášky, výnosy, průchod vojska, odvody, hlášení pobytu: Záležitosti vojenské vůbec- hlášení dovolených, hlášení nezařazených nováčků, vojenské vyhlášky*, karta 17

Příloha č. 4: Postup při odměňování starostů

Ústředí moravských obcí, měst a okresů v Brně, Česká ul. č. 28.

Č. j. ; 2099/ 1940

V Brně dne 27. června 1940

Věc: úprava odměn

Starostům obcí.

1 příloha.

P.T.

Obecním- městským- radám

Na Moravě!

Již v r. 1939, ale hlavně v r. 1940 zvýšil se počet administrativních opatření nadřízených úřadů tak, že obecní agenda nebývale vzrostla a stále se ještě zvyšuje.

Starostové obcí jsou kancelářskými pracemi tak přetíženi, že jsou nuceni pracovat i v noci, aby zdolali všechny písemnosti, ježto lhůty k zodpovídání o různých šetřeních jsou velmi krátké.

Úřady samy jsou si vědomy toho, že starostové obcí jsou pracemi přetíženi a v četných okresech již na popud okresních hejtmanů byla otázka přiměřeného zvýšení odměn starostům obcí vyřešena a odměny přiměřeně upraveny.

Ústředí moravských obcí, měst a okresů v Brně sledovalo tuto otázku již delší dobu a připravovalo její jednotné řešení v celé zemi. Také v Čechách otázka zvýšení odměn starostům obcí je současně projednávána dle stejných zásad.

Sekce starostenských sborů při Ústřední moravských obcí, města a okresů projednala podrobný návrh na jednotnou úpravu odměn starostů. Ve schůzi dne 24. května 1940 předložili jsme jej Stálé delegaci českých samosprávných organizací v Praze a na vědomí Samosprávné komisi výboru N S.

Předsednictvo Stálé delegace českých samosprávných organizací v Praze ve schůzi 25. června 1940 návrh schválilo a usneslo se doporučit obcím v Čechách a na Moravě, aby dle něho upravily odměny starostů a předložily jej příslušným zastupitelským sborům / obecním radám, finančním komisím a obecním zastupitelstvům/ k vyjádření, resp. ku schválení.

Zvláště na Moravě, kde rozpočty na rok 1941 se již projednávají, je věc velmi aktuální.

Podrobnosti nové úpravy jsou uvedeny v příloze.

U příslušných úřadů, schvalujících obecní rozpočty, bude zakročeno, aby zvýšení položky hlavy I. „Ústřední správa“ schvalovaly.

Z usnesení předsednictva Stálé delegace českých samosprávných organizací v Praze ze dne 25. června 1940 žádáme, aby příslušné obecní zastupitelské sbory úpravu odměny p. starosty obce schválily.

Za

Ústředí

Moravských obcí, měst

a okresů

v Brně

Josef Kalina v.r.,
v.r.,

v.tajemník.

Jaroslav Bečák

předseda.

Příloha:

Stálá delegace českých samosprávných organizací doporučuje tuto úpravu
odměn obecních starostů:

Čl. 1.

Odměna starosty obce budiž stanovena podle počtu obyvatel a s ohledem na
daňovou základnu.

Tato odměna se vypočítává tak, že základem jest počet obyvatelstva / zjištěný
při soupisu zásobování/ :

v obcích do 1.500 obyvatel počítá se 1.-K., v obcích od 1.500 obyvatel do
2.000 obyvatel počítá se 50 haléřů za každého obyvatele.

K této základní částce se připočte v obcích do 1.000 obyvatel 10% a v obcích
přes 1.000 obyvatel 5% daňové základny.

V obcích, jejichž daňová základna jest nepoměrně vysoká, vzhledem k počtu
obyvatelstva, nesmí 10% ní nebo 5%ní podíl, vypočtený podle této daňové
základny, převyšovati dvojnásobek výpočtu podle stavu obyvatelstva.

Celková částka takto vypočtená zaokrouhlí se na rovných sto korun.

Nejnižší celková odměna pro starosty obcí činí 600.- K. ročně.

Čl. 2.

V obcích, v nichž není obecního úředníka /písařská síla/ a v nichž starosta
sám vykonává veškeré práce kancelářské, doporučuje se přiznati starstovi obce
kromě odměny, vyměřené dle č. 1. ještě další náhradu za písemné práce
kancelářské, za používání vlastních místností / bytu / za kancelář k úřadování / za
otop, osvětlování a úklid/ k 4.- za každého obyvatele.

Čl. 3.

Shledá-li obecní zastupitelstvo, že takto vypočítaná odměna starostovi obce za
úřadování není ještě úměrná rozsahu práce, kterou starosta vykonává, doporučuje

Stálá delegace obcím, aby v mezích svých finančních možností odměnu přiměřeně upravily.

Zásadně však nebudiž snižována dosavadní odměna starostova, je-li vyšší než touto úpravou navrhována.

Čl. 4.

Úhrada potřeby na zvýšenou odměnu starostovi obce za úřadování v r. 1940 se opatří úsporami na jiných rozpočtových položkách po příp. dodatečným rozpočtem podle 10. obec. finanční novely č. 329/1921 Sb. z. a n., pro budoucí rok /1941/ řádné rozpočtové položky na ústřední správu /hlava I. obecního rozpočtu/.

V Praze dne 25. června 1940

Dr. Otakar Klapka,

Předseda Stálé delegace

Jaroslav Bečák,

Ondřej Kypr,

Předseda Ústředí moravských obcí, měst a okresů v Brně   předseda Českého
zem.ústředí obcí, měst a okr. V Praze

Zdroj: SOkA Jindřichův Hradec, Archiv města Studená, *Organizace obce: Obecní zaměstnanci- žádosti o místo, posudky, hajný, strážník, ponocný: prezentace faráře. Odměny starostům, obecním zaměstnancům, placení veřejných prací, pokyny pro úředníky*, karton 1, inventární číslo 44 signatura III

Příloha č. 5.: Úpravy odměn starostů

Ústředí moravských obcí, města okresů v Brně, Česká 28.

Číslo:2131/1940

v Brně dne 29/VI 1940

Věc: Úprava odměn starostům obcí

2 přílohy.

Všem okresním starostenským sborům

na Moravě

1/ Rozeslali jsme právě všem obcím oběžník o úpravě odměn starostům obcí za jejich úřadování i s textem usnesení Stálé delegace z 25. června 1940.

2/ Současně jsme zakročili u okresních výborů a jejich předsedů, pp. okr. hejtmanů, aby nebyly při schvalování obecních rozpočtů na rok 1941 příslušné vyšší náklady na hl. I. „Ústřední správa“ pozastavovány.

3/ Zasiláme Vám to na vědomí v opisech. Považujete-li v zájmu věci za nutné obrátiti se osobně na p. okr. hejtmana, že v některých politických okresech samy okresní úřady přišly s návrhem na novou úpravu odměn starostům obcí za úřadování.

Soudíme, že by se takto projednání celé věci v obecních radách, obecních finančních komisích a v zastupitelstvech obcí značně usnadnilo.

Za

Ústředí

Moravských obcí, měst

a okresů

v Brně

Josef Kalina v.r.,

Jaroslav Bečák

v.r.,

v.tajemník.

předseda.

Zdroj: SOKA Jindřichův Hradec, Archiv města Studená, *Organizace obce: Obecní zaměstnanci- žádosti o místo, posudky, hajný, strážník, ponocný: prezentace faráře. Odměny starostům, obecním zaměstnancům, placení veřejných prací, pokyny pro úředníky*, karton 1, inventární číslo 44 signatura III

Příloha č. 6: Nařízení pro dělníky

K úpravě dovolené na zotavenou pro dělníky ve veřejné službě Protektorátu Čechy a Morava pro rok 1943 nařizuje ministerstvo hospodářství a práce v souvislosti s již provedenou úpravou v ostatním území Říše, podle § 1 vlád.nař. čís. 331/39 a 11/1941 následující:

1) Dovolená na zotavenou obnáší zásadně 14 pracovních dnů, pro dělníky, narozené před 1. dubnem 1894, zásadně nejvýše 20 prac.dnů. V případě, že jest nárok na delší roční dovolenou na zotavenou, nemůže býti dělník uplatňován.

2) Nedotčeny zůstávají však zvláštní úpravy o nejmenší dovolené při pracech se zvláštním zdravotním ohrožením, jakož i o zásadní dovolené pro těžce poškození, majitelky čestných křížů německé matky a při cestách k návštěvě rodin u zaměstnanců pracujících venku/ tzv. jízdy k rodině/

3) Začátek dovolené jest v době od 1. května do 30. září 1943 zásadně stanoviti na všední dny, úterek až pátek, pokud by nebylo v úmyslu nastoupiti nebo zajistiti si cestu, jejíž začátek by spadal do doby od sobory do pondělí. Věta 1 neplatí při cestách se zvláštními vlaky dovolenců.

4) Pokud se týče přenosu zbytku dovolené z roku 42 případně 42/43 a povolení peněžité odměny za neobdrženou dovolenou na zotavenou poukazuje na výnos z 31. října 1942

Aby bylo zabráněno případným pochybnostem, podotýká ministerstvo hospodářství a práce, že u zaměstnanců, kterým podle vyhlášky, služebního řádu nebo podle jednotlivých pracovních smluv přísluší nárok na dovolenou menší než 14 dní příp. 20 pracovních dnů, se doba dovolené řídí pouze podle těchto ustanovení. Obdrží tedy pouze jim podle těchto ustanovení náležející kratší dovolenou.

O tom se uvědomujete na základě výnosu ministerstva vnitra ze dne 31. července 1943 s uložením, abyste podle přecházejících zásad přísně postupovali.

Zdroj: SOKA Jindřichův Hradec, AM Studená, *Záležitosti obchodní, průmyslové, živnostenské- galanterní zboží, elektrotechnik, obuvník, mlynář*,
karton 14

Příloha č. 7: Obstarávání vyživovací a zásobovací agendy ve Studené

Gemeindeamt Studein.

Zl. 2070

Studein, den 31. Juli 1942

An die Bezirkbehörde

In Teltsch.

Betreff: Revision der Versorgung- und Ernährungsagende bei den
Gemeindeämtern.

Laut Erlass Zl. 2070 vom 22. 7 1942 schlage ich zur Aufsicht über die
Besorgung der Ernährungs-und Versorgungsagende in de Gemeinde Studein den
Bilkovsky Johann, ein Mitglied des Gemeinderates, geb.am 14.2.1882 in Mrakotin,
Direktor der Bürgerschule im Ruhestand, wohnhaft in Studein, Nr. 149, vor.

Der Bürgermeister.

Zdroj: SOKA Jindřichův Hradec, AM Studená, *Záležitosti obchodní,
průmyslové, živnostenské- galanterní zboží, elektrotechnik, obuvník, mlynář,*
karton 14

Příloha č. 8: Dopis s žádostí o odsun

„Nemá existenční možnosti vzhledem k tomu, že úřednické místo jako němec nesmí zastávat a dosavadní jeho zaměstnání v zemědělství jako nádeník jednak pro nízkou mzdu (vydělí po odečtení soc. příspěvku něco přes 6.-Kč na hod.) jednak pro zimní přestávku resp. přetržku, neskýtá ani životní minimum, aby mohl sebe a svou rodinu alespoň přijatelně vyživit. Po zkončení polních prací a výmlatu hlásil se počátkem prosince m.r. u přísl. úřadu ochrany práce v Dačicích, kde však žádnou práci pro žadatele neměli. Mezitím pracoval podepsaný po různu v lese při odklizení polomů a štípání dřeva.

Vzhledem k tomu, že pozbyl konfiskací veškerý svůj soukromý majetek tj. bytové zařízení se vším příslušenstvím, bydlí s rodinou v podnájmu u své tchyně, Marie Štanclové, výměnkářky v Markvarticích čp 24. pp. St. Říše u Telče. Rovněž toto spolubydlení v podnájmu natrvalo není možné (obýváme ku př. kuchyní o výměře 2x3 m 5 lidí) a naděje na opatření nejnútnejšího bytového zařízení není absolutně žádná, poněvadž dosavadní příjmy nestačí ani ku krytí nejnútnejších denních potřeb, takže na zakoupení nábytku nádobí atd. za těchto okolností není ani pomyšlení. Z tohoto důvodu není podepsanému možné nadále existovati. Tyto všechny okolnosti nutí podepsaného k tomu, aby si našel přijatelnou existenci mimo území Č.F.R.

Dále dovoluje si podepsaný uvést ještě tyto skutečnosti: veškerý jeho soukr. majetek propadl jak již v předu uvedeno ve prospěch státu, takže nevlastní dnes ani stoličku pod nohy, pracoval 16 měsíců v různých zajateckých táborech pro stát úplně zdarma (při uhlí, v pískovém lomu, v zemědělství), nenaříká však a přijal vše mužně. Zastává také plně kladný postoj k stávajícímu sociálnímu řádu což dokázal také tím, že se zapojil, ač úředník, do manuální práce a to do zemědělské práce, který jest do dnes nejvíce opomíjená. Ve žních pracoval nezištně i v neděli, poněvadž to vyžadoval celonárodní zájem celku. Ač této práci nezvyklý, překonával fisisickou námahu, aby byl užitečný celku. Hybnou silou byl mu také nynější sociální

řád, který stoprocentně zastává, poněvadž zná dokonale bývalý kapitalistický vykořisťovatelský systém, který pocítil za první republiky na vlastním těle.

Podepsaný doufal, že si během doby bude moci svoji nynější svízelnou posici alespoň poněkud zlepšiti, aby mohl vésti se svoji rodinou trochu přijatelný život. Bohužel naděje tato se nesplnila, naopak úroveň jeho jakož i celé rodiny se natolik zhoršila, což jej nutí k tomu, hledati si novou existenci v cizině.

Na základě všech těchto skutečností prosí žadatel o lask. Kkadné a brzké vyřízení, aby mohl legálně opustiti toto území.

Jan Vaněk

t.č. Markvartice čp.24 pp. St.Říše u Telče“

Zdroj: Státní okresní archiv Jindřichův Hradec, ONV Dačice, *Odsun osob německé národnosti*, karton 412

Příloha č. 9: Rozhovor s Martou Jinochovou, dne 23. března 2014, Studená

Marta Jinochová, nar. 20. července 1936, Studená

Kde jste za války bydleli?

V tomto domě, dnes je tedy přestavěný.

Kolik vás tu bylo?

Pět, rodiče, bratr, já a babička

Jaké to tu bylo na začátku války? Pamatujete si nějakou příhodu, zákaz, změnu?

Ano, v roce 1939 ti, kteří byli takzvaně nespolehliví, nesměli mít loveckou zbraň, i když byli myslivci. Tatínek, aby nemusel své zbraně odevzdávat, tak mu děda, maminky otec, dal starou zbraň s tím, aby ji odevzdal a tamty si nechal. Měli jsme rozšířenou udírnou a ty tatínkovy zbraně byly zazděné na půdě.

Pamatujete si začátek války?

Ano, když sem do Studené měli přijet Němci 15. března 1939, tak do rána napadlo tolik sněhu, že sem nedojeli obsadit četnickou stanici. Nejdřív jim museli chlapi a sedláci proházet cestu, takže přijeli až druhý nebo třetí den. Dali četníkům pokyny a zase odjeli.

Poslouchali jste v průběhu války rádio?

Otec poslouchal. V domě naproti nám byla četnická stanice a jednou, když otec poslouchal rádio, vyběhla jsem před dům a křičela jsem: Pozor, pozor Katovice, vysílají Katovice! A četník přišel za tatškou a říkal, ať si mě odvede domů, protože jestli bych tam ještě chvíli křičela, někdo by to na nás řekl.

Měla Vaše rodina známé, kteří byli posláni do koncentračního tábora?

Sice zde bydleli i Židé. V ulici pod námi bydlela paní Luňáčková. Byla to Židovka, ale manžel ne. Vždycky, když šla kolem nás, tak se zastavila a povídala si s našima. Jednoho dne začala chodit se žlutou a krátce na to se ztratila. Mamka říkala, že musela odjet, že ji odvedli.

Jinak, co se týče koncentračních táborů, nic moc jsme o nich nevěděli. Ale byl tady jeden pan učitel, kterého někdo udal, že poslouchá cizí rozhlas. Tak ho odvezli, to jediné se vědělo. Po Studené se povídalo, že pana učitele Čecha odvezli, ale nevědělo se přesně kam.

Jak to bylo s dopravou, když jste chtěli někam jet?

Maximálně jsme jezdili za někým na návštěvu, ale na výlety ne. Autobusy nejezdily, takže dostat se na vlak na zastávku Horní Vilímeč nebyla žádná legrace. Občas nějaký autobus jel, pak zase nejel, obzvláště v zimě. Takže třeba cesta do Prahy nebyla jednoduchá. Maminka se tam jezdila léčit se štítnou žlázou. Jednou tam jela na týden sama a pak, když jsem byla ve druhé třídě, mě vzala s sebou. Taky na cestování nebyly peníze. Ti, co měli méně honorovanou práci, byli rádi, že s penězi vyjdou a ti, co korunu měli, tak s penězi šetřili, protože se nevědělo, jak to všechno bude.

Měli jste dostatek jídla za války?

Naštěstí tady ti lidé byli ještě napůl zemědělci, my měli kozu, prasátko, slepice a králíky, takže že bychom měli bídu, to se říci nedá. Jediné, s čím byl problém, byla mouka, která byla na příděl. Pod Studenou byl mlýn¹, kde byl pan Schitzner, solidní mlynář, který těm, co neměli vlastní pole, vždycky něco málo tajně vyšetřil. Takže se tam tatka občas tajně v noci objevil pro pytlík mouky. Muselo to být velice tajně, jinak by oba byli postiženi. Tatínek sice dostával v práci oběd, ale uzeniny, co nosil domů, jsme nikdo nejedli.

Ještě, než sem přijeli národní hosté, tak jsme jezdili s tatínkem na lyžích do Světlé. Tam bydlel jeho strýc, který měl kravičku a políčko. My jsme mu tam vždycky dovezli uzeniny a on nám za to dal litrové sklenice mléka a máslo.

---

¹ Dnes se na tom místě nachází čistička.

Takže i když byl lístkový systém, tak jsme hlady netrpěli. Jediné, o co byla nouze, byl textil. Takže maminka vyklidila svůj šatník a přešívala to na mě a na bratra, abychom měli co nosit.

Jaká tady byla situace s udavači?

Někdo musel udat pana učitele Čecha, ale nikdy se po válce neříkalo konkrétní jméno, kdo byl tím vinen. Protože spolupracovníci měli pana učitele rádi, pídili se po tom po válce, ale nedostali se k těm konkrétním archivním materiálům.

Bydleli u vás uprchlíci na konci války?

My jim říkali národní hosté, u nás tedy nebydleli. Byli ubytováni ve škole, ale i v některých rodinách. U nás v ulici² je vila po Dr. Hochu, tak lepší dámy bydleli tam a u Nacházelů. Takže v těchto dvou domech byly ubytovány většinou dámy důstojníků nebo lepších vojáků, aby měly soukromí, které ve škole mít nemohly. Moc dobře se jim ale nevedlo. Tatínek za války pracoval v masně, kde byl brzy od rána až do večera a majitel jim dával večeri domů, kus turistického salámu a kus bochníku chleba rozdělený na čtyři díly, za to, že tam zůstali až do večera. Po Studené pobíhaly děti těch uprchlíků ze školy a loudily na tatínkovi jídlo, které si nesl z práce. My to nejedli, takže jim to dal a vždycky přišel domů a říkal „Tak jsem dal večeri zase těm německých dětem, protože to vypadá tak hladově“.

Když uprchlíci byli ubytováni ve škole, jak probíhala výuka?

Školu jsme v té době nenavštěvovali, bylo to kolem Vánoc. Místo toho jsme chodili do modlitebny jednou nebo dvakrát týdně pro úkoly a zase jsme je tam přinesli. Poté, co uprchlíci odjeli, to bylo v dubnu, nám vyčistili školu³ a zase jsme tam mohli chodit.

Jak jste prožívali poslední dny války?

Pořád jsme poslouchali rozhlas. Hlavně ty poslední dny, kdy bylo v Praze povstání. Taťka pořád někde poletoval a mně zavolala maminka, ať běžím k bábince, která bydlela na druhé straně Studené, a řeknu jí, že je konec

---

² Tyršova ulice, Studená.

³ Stará škola stála na místě, kde jsou dnes postavené kamenné hodiny.

války a že se strejda, maminky bratr, vrátí. Byl za války v Jablonci, a když to tam Němci zabrali, tak ho poslali na Ukrajinu, jelikož byl odborník přes montáže. On ale utekl k partyzánům a odtud se dostal do Svobodové armády, s níž se po válce vrátil. Ale jelikož se moc přeběhlíkům nevěřilo, musel projít tvrdou prověrkou, aby si ho nechali. Byl to ale člověk, který se jen tak nedal a všechno chtěl vyzkoušet. Když začal být pro německou firmu nezvěstný, tak přišlo k bábince gestapo a vyptávali se, kde je. On nám ale ani nedal vědět, protože mu bylo jasné, že bychom měli problémy. Takže bylo ticho a už nás více nekontaktovali.

Ke konci války byly až sem slyšet boje o Brno, ta dělostřelba a bombardování. Nejvíce v noci. Naši měli strach, jak se to blížilo.

Jak probíhal konec války ve Studené? Kde jste byli vy?

My byli ve sklepě, tatínek nás tam všechny zahnal a sám někde poletoval. Tu jednu noc jsme tam měli nanesené židle, abychom měli na čem odpočívat a něco, aby nám tam nebyla zima, takže jsme tam tu jednu noc proseděli.

Jak probíhal útěk Němců přes Studenou?

Při útěku odpalovali auta, spoustu aut. Na křižovatce směřující na Soumrakov a na křižovatce na Dačice směrem na Jilem bylo několik vyhořelých aut.

Jak probíhalo osvobození Studené?

Bylo to ohromné, ohromné. Když přijela Rudá armáda, otec volal, už jedou, už jedou od Brna. My jsme hned běželi na křižovatku ke kostelu. Mamka mi za války přešila horácký kroj, který jsem si na sebe oblékla. Všichni tam stáli a muzikanti hráli píseň Volha, Volha, pořád dokola. Z pivovaru vyndali sudy s pivem, aby armádu bylo čím pohostit. Bylo tady hodně vojáků Rudé armády, protože se ve Studené dělili na dvě části. Jedna jela na Jindřichův Hradec a druhá na Prahu. My jsme se pohybovali v té části, kudy mířili na Prahu.

Když přijížděla Rudá armáda od Brna, tak s sebou vezla těžce raněného důstojníka, který byl v bojích o Brno raněn a už by cestu do nemocnice nepřežil, tak ho tady nechali operovat v domě u Burianů. Snažili se ho zachránit, ale nepovedlo

se. Byl tedy pochován na místním hřbitově, ale jelikož mu odvezli veškeré věci a záznamy o něm, nevíme, jak se jmenoval. Je to hrob Rudoarmějce.

V té době byli Japonci ještě ve válečném stavu a sovětská armáda se zavázala, že jim pomůže, takže si sem Rudá armáda vozila dobytek a u Satrapů jim to zpracovávali na konzervy. Dělali si zásoby konzerv do další etapy, která měla nastat. Byl tady jeden ukrajinský důstojník Alexandr Michejlovič Michajlenko, který dohlížel na to všechno, na příjem dobytka, na výrobu a zase na odvoz konzerv. Bydlel u nás celý červenec.

Jak jste se s ním dorozumívali?

Docela dobře se s námi dorozuměl. Taťka si za války opatřil rusko-český slovník a tu ruštinu se trošku učil, takže se v pohodě dorozuměli.

Jak jste se v té době stavěla k němčině a Němcům?

On není Němec jako Němec. Profesoři věděli, že jsme poplašení válkou, tak nám vštěpovali, že není Němec jako Němec. Vypravovali nám o té spouště antifašistů, co zahynuli, takže jsme se dozvíдали i tu druhou stránku a pochopili jsme, že opravdu není Němec jako Němec.

Tím že jste se dala na studium pedagogiky, chtěla jste vychovat „lepší“ generaci?

Já jsem původně vůbec učit nechtěla, ale pak se mi zalíbilo vychovávat mládež a mít vliv na to, jak se bude formovat.

Příloha č. 10: Rozhovor s Františkem Samkem, dne 6. dubna 2014

František Samek, nar. 4. listopadu 1932, Studená

Kde jste během války bydleli?

My pořád bydleli v chalupě, dnes v ulici k Bukovici na okraji Studené.

Jak jste byl v průběhu války starý?

Narodil jsem se 1935 a na konci války mi bylo 14 let.

Měli jste školu rozdělenou na českou a německou?

Ne, tady byla pořád jenom česká, stará a později nová škola. Ke konci války, když byli ve staré škole ubytováni uprchlíci, jsme samozřejmě do školy nechodili, vždy jsme si došli jen pro úkoly ke Klímům a za týden je odevzdali. Tu starou školu poté zbourali. Chodili jsme tam jen čtyři roky a pak jsme přestoupili do nové školy.

Co jste se během války jedli?

Všechno bylo na lístky a bylo toho málo, naštěstí ve Studené měla většina lidí doma zahrádku se zeleninou, králíky, slepice, někdo i kozu, prase nebo krávu. Jinak jsme chodili jako děti sbírat jeřabiny, z kterých se pak dělala povidla. S potravinovými lístky se i obchodovalo, tatínek směnil třeba lístek na maso za rádio.

Jak jste se během války dopravovali, když autobusy nejezdily a vy jste potřebovali někam jet?

Já jezdil na návštěvu za příbuznými do Horní Vsi, většinou na prázdniny, kde jsme pomáhali s hospodářstvím, obraceli jsme oves a dělali vše, co bylo třeba. Ale když chtěl někdo na vlakové nádraží, musel jít pěšky, nebo počkat na Satrapovo

auto. Když rozvázal zboží, svezl lidi na nádraží. Dalším, kdo měl ve Studené auto, byla paní Kejvalová nebo pan Lindourek, který jezdíval s koňmi a vozem.

Přátelil jste se s nějakými Němci?

Ano, přátelili jsme se s Němci, kteří hlídali ustájené koně u Lihovaru.

Znali jste nějaké Židy, kteří byli odvedeni?

Ano, v sousední ulici žila židovská švadlena, paní Čechová. Její manžel ale Žid nebyl. Moje maminka tam u ní šila. Odvedli ji a už se nevrátila. Dalším Židem byl pan Vltáš, kterého prý odvedli, protože měl dva lístky na tabák. Další, kterého si pamatuji, byl pan Munstein, který bydlel u Bučků. Patřil mu tenisový kurt za mlékárnou, který jsme udržovali poté, co ho odvedli.

Kde pracovali Vaši rodiče a jak to bylo se zaměstnáním po konci války?

Maminka byla švadlena, také pracovala v pekárně nebo v lese a tatínek v masně. Po skončení války bylo takové nadšení, že lidé, i když neměli práci, dělali zadarmo. Byly žně, a tak se vydali na pole a nikdo se neptal, čím je které pole. Jedno se obdělalo a šlo se na druhé. Tatínek jel tehdy dělat uhlí do Ostravy a tam také zemřel.

Jak jste prožívali konec války?

Noc z 8. na 9. května jsme leželi vzadu na poli u křížku a pozorovali, co se děje. Otec si vypůjčil loveckou flintu na obranu. Jak Němci postupovali, svítily do každé ulice, a když přišli k naší, leželi jsme přitisknutí k zemi, aby nás neviděli. Díky těm jejich baterkám jsme viděli, kde se pohybují. Chtěli jsme jít na kopec Šibená, který během války obsadili Němci a udělali si tam pozorovatelnu, ale v ten den tam už nebyli, ale i tak to bylo nebezpečné. Slyšeli jsme silné výbuchy aut. Druhý den jsme objevili jedno auto u hřbitova, vzali jsme si kladívko a kleště a zkoumali ho.

Čím vás válka nejvíce ovlivnila?

Asi tím, že dodnes nevěřím Němcům. Podle mě by se měli Němci 1000 let kát za své hříchy. Vůbec se nedalo srovnat to, co se dělo v koncentračních táborech, a jak se to publikovalo veřejnosti.

Příloha č. 11: Rozhovor s Bohuslavem Šťastným, dne 6. dubna 2014

Bohuslav Šťastný, nar. 31. srpna 1932, Studená

Kde jste během války bydleli?

Od narození v chalupě u Lihovaru. Byly tam tři chalupy, naše, Satrapova, Kalincova a nahoře bydleli Adamcovi a Vendlovi.

Kolik Vám za války bylo?

Narodil jsem se v srpnu 1932, takže na začátku války mi bylo 7 let a na konci 13 let.

Na začátku války se musely odevzdávat zbraně, odevzdávali jste také?

Ten, kdo byl nespolehlivý, tak je musel odevzdat, to byli ale především myslivci, my žádné zbraně neměli. Ale podle Němců jsme byli nespolehliví všichni.

Pamatujete si, jak ve Studené probíhal začátek války? Jak to ovlivnilo Vás nebo Vaši rodinu?

Jeden strýc rukoval a druhý se narychlo oženil a hned musel na vojnu. Jelikož jsme byli kluci, válka nás zaujala, hráli jsme si na vojáky a bojovali proti sobě. Ten začátek jsme sice tolik neprožívali, jelikož nám bylo 7 let, ale zbytek nás samozřejmě ovlivnil. Učili jsme se němčinu, i když jsme ji hned zapomněli.

Kam jste chodili do školy?

Čtyři roky jsme chodili do staré školy, ve které byli později ubytováni uprchlíci, pak jsme přestoupili do nové školy, měšťanky.

Znali jste tady nějaké Němce?

Ke konci války tady měli Němci ustájené koně u lihovaru. My jsme tak jako kluci chodili a obdivovali ty koně. Tihle Němci byli přátelští, díky nim jsme se celkem bez problému dorozumívali německy.

Jak jste prožívali průběh války?

Jako kluci jsme to tolik nepocítili, jelikož se nás rodiče snažili zajistit, abychom měli co jíst. Většinou to ale bylo jídlo z domova. Asi jako všichni ostatní jsme byli závislí na domácích zvířatech a zahrádce. Chodili jsme v létě na jahody a borůvky nebo na houby. Takže sice byla bída, ale rozhodně se to nedalo srovnat s bídou ve městech. Měli jsme příbuzné u Telče v Myslůvce. Vždycky jsme tam s maminkou chodili a dostali pár gramů mouky, jinak ale bylo nedostatečné zboží.

Čím se ve Studené lidé živili?

Hodně pracovalo v továrně pana Satrapy, dále jako dělníci v pekárně nebo například v pivovare. Dále zde byli obchodníci, kováři, holiči, učitelé. Ženy byly většinou v domácnosti, nebo pracovaly jako švadleny či pomocnice v domácnosti. Jedním z obchodníků byl pan Štěpán, který měl krámk, vzadu za ním hospodu, kde měl i jatka a po válce nucený výsek. V jedné pekárně pracovala paní Doubová, kde dělal. Čekal tovaryše, dalšími pekaři byli Bureš a Češka, takže tu celkem byli 3 pekaři, 3 kováři, 6 nebo 7 holičů u Rynešů, Podrázka, Šteberák, Němec, Čaloun a Standa Ševců, který chodil s aktovkou.

Cestovali jste po okolí, kam jste nejčastěji jezdili?

Moc se necestovalo. Když jsme chtěli někam jet, museli jsme jít pěšky do stanice Horní Vilímeč pěšky a pak vlakem třeba do Jihlavy, kam jsme jezdili občas za příbuznými.

Kde pracovali Vaši rodiče za války?

Otec byl vyučený obuvník, ale pracoval tady v místním pivovare jako dělník a matka byla doma. V létě chodila na pole a v zimě trhali peří po chalupách.

Co jste dělal z noci z 8. na 9. května?

My jsme utekli do polí za chalupu, sousedé byli také venku a schovávali se v poli nebo v lese.

Kde jste byl, když přijela Rudá armáda?

Byl jsem u náměstí na hrázi. Jako první přijel předvoj na motorce, všichni se seběhli na náměstí, aby uvítali armádu. Právě na této hrázi se zastřelil jeden Němec, když přijížděla Rudá armáda. Další byl zastřelen na lavičce u radnice.

Jaké to bylo po skončení války?

Byl klid, všichni byli spokojení. Zemědělci prodávali mléko, chodilo se na pole na brambory, švestky, seno nebo se chodilo na žně. Dostali jsme vždycky večěři, než jsme šli domů

Ovlivnila válka Váš postoj k Němcům?

Já osobně Němce neodsuzuji, většinou to byli obyčejní lidé jako my. Manželčin otec byl Němec, a jelikož si vzal Češku, tak nebyl po válce odsunut.

1. Seznam obrázků

Obrázek č. 1, Příjezd Rudé armády na náměstí ve Studené

Zdroj: Soukromý archiv Marty Jinochové ve Studené, kopie v majetku autorky

Obrázek č. 2, Kolona přijíždějících vojáků Rudé armády do Studené

Zdroj: Soukromý archiv Marty Jinochové ve Studené, kopie v majetku autorky

Obrázek č. 3, Pamětnice Marta Jinochová v den příjezdu Rudé armády

Obrázek č. 4, Dívky v krojích s vojáky

Zdroj: Soukromý archiv Marty Jinochové ve Studené, kopie v majetku

autorky

Obrázek č. 5, Pohled na náměstí

Obrázek č. 6, Stará škola

Zdroj: *Studená ve fotografii z minulého století*, Sazba Jiří Kotoun, JAVA Třeboň, 2004, 16 s.